

V zájmu bezpečnosti je nutné zasáhnout do svobody vyznání a zakázat islám

České právní informační systémy

Z událostí posledních let zřetelně vyplynulo, že konflikty demokratické evropské kultury a islámské kultury jsou velmi naléhavým problémem současného světa. Islám je po křesťanství druhým nejrozšířenějším náboženstvím. Zásadním konfliktem mezi těmito dvěma kulturami je jejich dimenzionálně odlišný pohled na svět v oblasti právního systému a fungování, a to zejména na poli základních lidských práv.

Právní fungování Evropy, jakožto demokratického společenství, je fundamentálně postaveno na ochraně základních lidských práv, mezi které bezpochyby patří i náboženská svoboda. Problematickou oblastí jsou potom otázky možného zásahu do svobody vyznání a důvody těchto omezení. Ve své eseji se zaměřím nejdříve na obecné vymezení svobody vyznání, její vnitrostátní a mezinárodní zakotvení a možnosti jejího omezení. Následně se pokusím představit úskalí nutného vzniku konfliktů islámu a demokratické kultury a představím důvody, proč by mělo být de lege lata možné islám zakázat.

Náboženskou svobodu řadíme do první generace základních lidských práv, a je proto jedním z fundamentálních článků každé úmluvy, deklarace či prvního předpisu věnující se jejich ochraně. Je nutné podotknout, že neexistuje jednotná definice náboženského vyznání. Možná vymezení nalezneme v mnoha právních dokumentech a jedním z prvních je definování v čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948 „*Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo víru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo víru, sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, vyučováním, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou a zachováváním obřadů.*“¹

S náboženskou svobodou spojujeme její hlavní dvě složky, a to určité vnitřní přesvědčení či víru jedince a projev této víry navenek okolnímu světu. Tyto dvě části nazýváme Forum internum (vnitřní přesvědčení) a Forum externum (projev víry navenek).² Do fora interna řadíme právo svobody myšlení a víry nebo možnost změnit náboženství. Toto vnitřní přesvědčení je právem absolutním a je ze strany státu neomezitelné. K tomuto se taky vyjádřil ústavní soud ve svém nálezu, kdy konstatoval, že „*nikdo nemůže být podroben takovému opatření, jehož cílem je změna procesu a způsobu myšlení, nikoho nelze nutit, aby změnil svoje myšlení, náboženské vyznání nebo*

---

¹ Čl. 18 Všeobecná deklarace lidských práv

² SPRATEK, Daniel, *Evropská ochrana náboženské svobody*. Praha: Luboš Marek, 2009, s. 16.

víru. Při jejich ochraně se jedná o respektování "vnitřního" rozměru těchto práv, který vylučuje jakýkoliv nátlak nebo ovlivňování myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Tato práva v důsledku jejich absolutního charakteru není proto možné omezovat zákonem“³

Forem externem rozumíme potom projevování náboženství jedince nebo kolektivu, vyučování, provádění náboženských úkonů, bohoslužby, obřady atd. Právo projevovat svou víru patří do skupiny práv omezitelných. K tomu, aby byl zásah státu přípustný musí takový projev porušovat práva druhých, veřejný pořádek a bezpečnost, zdraví či dobré mravy.⁴

Svoboda vyznání je ve vnitrostátní úpravě zakotvena jak na zákonné úrovni, v zákoně o církvích a náboženských společnostech⁵ v čl. 2, tak na úrovni ústavní, a to v Listině základních práv a svobod. Článek 2 zakotvuje laickou povahu České republiky⁶. Dále forum internum svobody vyznání je vyjádřeno v čl. 15 LZPS a forum extrenum v čl. 16.

Čl. 15 odst 1

„Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.“⁷

Čl. 16 odst. 1

„Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.“⁸

Na mezinárodní a evropské úrovni patří k nejdůležitějším dokumentům již výše zmíněná Všeobecná deklarace lidských práv OSN a Evropská úmluva o ochraně lidských práv, kde je svoboda vyznání zaručena článkem 9.

---

³ nález ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 18/98

⁴ nález ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 6/02

⁵ zákon č. 3/2002 Sb. Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech)

⁶ principem laického státu rozumíme jeho toleranci k náboženskému pluralismu a tedy že se nesmí vázat na žádnou výlučnou ideologii či náboženské vyznání

⁷ čl. 15 odst. 1 Usnesení č. 2/1993 Sb.

⁸ čl. 16 odst. 1 Usnesení č. 2/1993 Sb.

Jak již bylo výše zmíněno, pokud budeme rozebírat možnosti zásahů a omezení svobody vyznání, budeme vždy mluvit o omezení projevů náboženství, neboť vnitřní přesvědčení jedince je právem absolutním.

Než se budeme věnovat možnostem zásahů do projevů náboženského vyznání je třeba rozlišit projev určitého vnitřního přesvědčení navenek a jednání, které se za tento projev pouze vydává. Je nutné sledovat návaznost a propojení obsahu jednání a daného přesvědčení.⁹ Takové jednání potom nenaplnuje podstatu projevů náboženského vyznání a nelze na něj tedy aplikovat ochranu.

Na vnitrostátní úrovni jsou v § 5 zákona o církvích a náboženských společnostech vymezeny zákazy činností církví a náboženských společností. Zakázán je vznik a činnost takové církve či náboženské společnosti, jejímž účelem je porušení práva či dosažení určitého cíle nezákonným způsobem. K těmto patří zejména popírání a narušování základních lidských práv a svobod, rozšiřování nenávisti a nesnášenlivosti, narušování bezpečnosti, veřejného pořádku a zdraví.¹⁰ Článek 16 odst. 4 LZPS stanovuje, „že výkon náboženských práv lze omezit zákonem jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.“¹¹

Pro určení podmínek, které je třeba naplnit k tomu, aby mohla být omezena svoboda vyznání, je důležitá judikatura Evropského soudu pro lidská práva (ESLP). Ta vychází z pojetí možnosti omezení z čl. 9 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

„Čl. 9 Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

- 1. Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání; toto právo zahrnuje svobodu změnit své náboženské vyznání nebo přesvědčení, jakož i svobodu projevat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním náboženských úkonů a zachováváním obřadů.*
- 2. Svoboda projevat náboženské vyznání a přesvědčení může podléhat jen omezením, která jsou stanovena zákony a která jsou nezbytná v demokratické*

---

⁹ usnesení ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 1253/14

¹⁰ § 5 zákona č. 3/2002 Sb.

¹¹ Čl. 16 odst. 4 ibidem

společnosti v zájmu veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“¹²

ESLP na základě odst. 2 stanovil trojčlennou analýzu k určení, zda bylo zasaženo do svobody vyznání. Trojčlenná analýza se skládá z legality, legitimního cíle a nezbytnosti pro demokratickou společnost. Všechny tři podmínky musí být splněny kumulativně.¹³

Legalitou rozumíme, že omezení svobody vyznání musí být v daném případě zakotveno národním zákonem. Pojmem zákon se rozumí jeho materiální podstata, pojem tedy zahrnuje i podzákonné předpisy. Existují také nároky na jeho formu a obsah, musí být předvídatelný a dostupný, aby byl naplněn princip právní jistoty.¹⁴

Druhým aspektem je legitimní cíl. Pro tento prvek nám Úmluva taxativně stanovuje důvody, pro které je možné do svobody vyznání zasáhnout. Dle čl. 9 jsou jimi zájem veřejné bezpečnosti, ochrana veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrana práv a svobod jiných.

Třetím kritériem je nezbytnost v demokratické společnosti. Zde ESLP naráží na diverzitu evropských zemí. V rámci tohoto kroku je totiž třeba posuzovat proporcionalitu zásahu. Zkoumá tedy naléhavou potřebu společnosti v souvislosti s legitimním cílem a zda je tento zásah přiměřený.¹⁵

Tento postup aplikuje při posuzování zásahů do náboženských svobod i Ústavní soud ČR. Proto při posuzování, zda je možné zakázat Islám v zájmu bezpečnosti budeme aplikovat taktéž trojčlennou analýzu.

Základním posvátným textem Islámu je Korán, jehož obsahem jsou boží sdělení. Podstatnou náležitostí je víra muslimů v jeho posvátnost a neměnnost. Korán se skládá ze 114 sůr a jeho obsahem jsou pravidla náboženská, osobní, sociální, společenská, politická atd. Tedy upravuje vesměs veškeré oblasti lidského života. Dalším pramenem islámského práva je Sunna. Z těchto dvou spisů je potom odvozeno právo šaría.

Na pojem „právo šaría“, nelze nahlížet jako na právní systém sám o sobě. Samostatně mu totiž chybí podstatná náležitost, a to garance a vynutitelnost státní mocí.

---

¹² čl. 9 Sdělení č. 209/1992 Sb.

¹³ SPRATEK, Daniel, *Evropská ochrana náboženské svobody*. Praha: Luboš Marek, 2009, s. 96

¹⁴ ibidem s. 97

¹⁵ čl. 9 odst. 2 ibidem

Pokud se budeme ovšem zabírat pouhým náboženským přesvědčením a jeho projevem, je nutné se na zásady islámu dívat jako na text podléhající různým výkladům.

Jestliže se zaměříme na zákaz islámu v České republice jakožto v demokratickém právním státě, zaměříme se na jeho projev vůči okolnímu světu, neboť vnitřní přesvědčení a víra jedince je nedotknutelným institutem.

K tomu, a aby bylo možné zakázat forum externum islámu je nutné kumulativně splnit již výše popsanou trojčlennou analýzu.

Muslimové bezpochyby tvoří náboženskou společnost, jejímž základním východiskem chování a projevů jejich víry je Korán. Korán mimo jiné upravuje základní lidská práva, postavení žen, postoj a chování k nevěřícím a šíření Islámu. Mezi verši upravujícími tyto oblasti jsou bezpochyby pravidla a způsoby chování, které jsou v rozporu s mezinárodními předpisy a smlouvami, Listinou základních práv a svobod a zákony. Porušují také základní principy demokratické společnosti postavené na respektu a dodržování základních lidských práv.

Pro příklad níže uvádím několik veršů upravující tyto oblasti:

„2:191 Zabíjejte je všude, kde je dostihnete, a vyžeňte je z míst, odkud oni vás vyhnali, vždyť svádění od víry je horší než zabití. Avšak nebojujte s nimi poblíže Mešity posvátné, dokud oni s vámi zde nezačnou bojovat. Jestliže však vás tam napadnou, zabte je – taková je odměna nevěřících!“¹⁶

„4:15 Proti těm z vašich žen, jež dopustí se hanebnosti, vezměte jako svědky čtyři z vás. A jestliže tito to dosvědčí, podržte ženy v domech, dokud smrt je nezavolá anebo Bůh pro ně nepřipraví nějaké východisko.“¹⁷

„4:34 Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“¹⁸

---

¹⁶ Korán. Přeložil Ivan Hrbek. Brno: Levné Knihy, 2010. s. 465

¹⁷ ibidem s. 523

¹⁸ ibidem s. 526

„5:33 A odměnou těch, kdož vedli válku proti Bohu a Jeho poslu a šířili na zemi pohoršení, bude věru to, že budou zabiti anebo ukřižováni či budou jim useknuty jejich pravé ruce a levé nohy anebo budou ze země vyhnáni. A těm dostane se hanby na tomto světě, zatímco na onom světě je očekává trest nesmírný“¹⁹

„9:5 A až uplynou posvátné měsíce, pak zabíjejte modloslužebníky, kdekoliv je najdete, zajímejte je, obléhejte je a chystejte proti nim všemožné nástrahy! Jestliže se však kajicně obrátí, budou dodržovat modlitbu a dávat almužnu, nechte je jít cestou jejich, vždyť Bůh je věru odpouštějící, slitovný.“²⁰

„17:16 A když si přejeme zahubit město nějaké, poručíme boháčům jeho, aby v něm nepravosti páchali a pak uskuteční se slovo Naše nad ním vyřčené a zahubíme je zničením dokonalým“²¹

„47:4 A když se střetnete s nevěřícími, udeřte je do šíjí, a až jim způsobíte úplnou porážku, pevně je spoutejte! A potom je buď omilostněte, anebo je propusťte za výkupné, pokud válka neodloží své břímě. A tak budiž! Kdyby Bůh chtěl, pomohl by si sám proti nim, avšak nečiní tak proto, aby vás jedny druhými podrobil zkoušce. A Bůh nedopustí, aby se ztratily skutky těch, kdož byli zabiti na cestě Boží.“²²

Domnívám se tedy, že pokud budeme zkoumat podmínku legitimního cíle, ohrožují takové to náboženské projevy bezpečnost veřejnosti a zasahují do základních práv druhých. Dále se budeme zabírat legalitou takového omezení. Jak již bylo zmíněno omezení náboženské svobody má zakotvení jak na ústavní úrovni v Základní listině práv a svobod, tak i v zákonné úpravě v § 5 zákona o církvích, který zakazuje činnost takové náboženské společnosti, která mimo jiné popírá nebo omezuje osobní nebo jiná práva fyzických osob na základě pohlaví, sociálního postavení nebo například náboženského vyznání. Mezi další patří také narušování veřejné bezpečnosti, podpora násilí a šíření nesnášenlivosti ve společnosti.²³ Domnívám se, že výše zmíněné úryvky veršů Koránu naplňují předpoklady pro zásah ze strany státu do svobody myšlení. Zásah je zakotven v národním předpise a tím je splněna podmínka legality. Posledním prvkem trojčlenné analýzy je nezbytnost zásahu v demokratické společnosti. V této

---

¹⁹ Korán. Přeložil Ivan Hrbek. Brno: Levné Knihy, 2010. s. 605

²⁰ ibidem s. 585

²¹ ibidem s. 254

²² ibidem s. 492

²³ §5 zákona č. 3/2002 Sb.

části se budu věnovat současnému dění ve světě, zejména teroristickým a jiným násilným činům prováděným ve jménu islámu.

1) 7. července 2005 – Londýn

Útok čtyř islamistických radikálů Al-káidy, kteří zrealizovali sebevražedné bombové útoky, při kterých zemřelo 52 osob a dalších 784 bylo zraněno.²⁴

2) 7. leden 2015 – Paříž

Dne 7. ledna 2015 došlo k teroristickému útoku v redakci časopisu *Charlie Hebdo*, při kterém zahynulo 11 lidí. K útokům se přihlásila islámská teroristická organizace Al-káida.²⁵

3) 13. listopadu 2015 – Paříž

V noci ze 13. na 14. listopadu byla provedena série teroristických útoků stoupenci Islámského státu na několika místech v Paříži. Útoky si vyžádaly 129 mrtvých a přes 413 zraněných osob.²⁶

4) 22. března 2016 – Brusel

Na Bruselském letišti Zevantem a ve stanici metra Maelbeek došlo ke 3 sebevražedným bombovým útokům, při kterých zahynulo 32 lidí a přes 270 osob bylo zraněno. Útočníci jednali jménem Islámského státu.²⁷

Domnívám se, že v tomto případě nelze také argumentovat tím, že se nejedná o projevy náboženského přesvědčení, neboť výše zmíněné texty doslovně odkazují k podobným činům s náboženským přesvědčením mučednické smrti a přiblížení se k bohu. Jestliže se tedy budeme bavit o naléhavém zájmu demokratické společnosti domnívám se, že události posledních let zakládají důvodné obavy o bezpečnost veřejnosti a narušení práv druhých osob.

Cílem mé práce bylo odůvodnit možnost zákazu islámu z důvodu obav narušení bezpečnosti veřejnosti. Nejdříve jsem popsala obecnou aplikaci právních předpisů a možnosti omezení svobody vyznání, tedy konkrétně jejich projevů.

---

²⁴ *Global terrorism database*[databáze]. University of Maryland © 2009

²⁵ ibidem

²⁶ ibidem

²⁷ ibidem

Následně jsem tento postup aplikovala na možnost zákazu islámu a domnívám se, že na základě výše popsané argumentace je možné zakázat islám a omezit svobodu vyznání z důvodu bezpečnosti, neboť takového omezení dle mého názoru splňuje kumulativně všechny tři prvky analýzy.

Zdroje

Literatura

1. SPRATEK, Daniel, *Evropská ochrana náboženské svobody*. Praha: Luboš Marek, 2009, 228 s. ISBN 978-80-87127-13.
2. *Korán*. Přeložil Ivan Hrbek. Brno: Levné Knihy, 2010.

Právní předpisy

1. § 5 zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 11. 2018]
2. čl. 15 odst. 1, 16 odst. 1 Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 11. 2018].
3. čl. 9 Sdělení č. 209/1992 Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 11. 2018]

Judikatura

1. nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 18/98 ze dne 2. 6. 1999 (N 82/14 SbNU 181; 151/1999 Sb.). Ústavní soud [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 26. 11. 2018]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=Pl-18-98>
2. nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 6/02 ze dne 27. 11. 2002 (N 146/28 SbNU 295; 4/2003 Sb.). Ústavní soud [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 26. 11. 2018]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=Pl-6-02>
3. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. sp. zn. I. ÚS 1253/14 ze dne 11. 9. 2014. Ústavní soud [online]. Ústavní soud, © 2006 [cit. 26. 11. 2018]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-1253-14_1

Internetové zdroje

1. *Global terrorism database*[databáze]. University of Maryland © 2009[cit. 28.11. 2018]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/>